

BELGIË: RANG 1

België is een land van bestemming, doorvoer en (in beperkte mate) herkomst van mannen, vrouwen en kinderen die het slachtoffer zijn van economische en seksuele uitbuiting. Buitenlandse slachtoffers zijn voornamelijk afkomstig uit Oost-Europa, Afrika, Oost-Azië en Zuid-Amerika, meer bepaald uit Bulgarije, Roemenië, Albanië, Nigeria, China, India en Brazilië. Mannelijke slachtoffers worden gedwongen tewerkgesteld in restaurants, bars, sweatshops, fruitteelt- en tuinbouwbedrijven, de bouw, de schoonmaakindustrie en de kleinhandel. Belgische meisjes, van wie sommigen geronseld worden door lokale pooiers, en kinderen van buitenlandse origine – onder wie ook Roma – worden seksueel uitgebuit in het land zelf. Sommige Belgische vrouwen ondergaan hetzelfde lot in het Groothertogdom Luxemburg. Binnen de Roma-gemeenschap in België komt ook uitbuiting in de bedelarij voor. Tot slot worden buitenlandse werkkrachten gedwongen tewerkgesteld als huishoudhulp, zelfs door buitenlandse diplomatieke vertegenwoordigers in België.

De Belgische overheid voldoet volledig aan de minimumnormen voor de strijd tegen de mensenhandel. De overheid bleef gespecialiseerde hulpverleningscentra voor slachtoffers van mensenhandel financieren. De overheid bleef mensenhandelaars vervolgen en veroordelen, maar die veroordelingen waren vaak voorwaardelijk en de meeste daders kregen geen gevangenisstraffen opgelegd. De Belgische definitie van mensenhandel blijft te algemeen in vergelijking met de definitie in het VN-protocol tegen de Mensenhandel uit 2000. Zo is er geen vereiste tot het aantonen van dwang om een geval van mensenhandel te bewijzen, waardoor veroordelingen van mensenhandelaars minder doeltreffend dreigen te worden. De identificatie van slachtoffers blijft voor de overheid een uitdaging.

AANBEVELINGEN VOOR BELGIË:

Meer opleiding geven aan ordehandhavers, openbare aanklagers en rechters om de veroordelingsgraad van mensenhandelaars te verhogen; meer opleiding geven aan betrokken beroepsgroepen zodat meer slachtoffers van mensenhandel, onder wie kinderen, geïdentificeerd worden; de diensten voor hulpverlening aan en bescherming van slachtoffers verbeteren; de procedures harmoniseren voor juridische bijstand aan minderjarigen die het slachtoffer zijn van mensenhandel, zodat ze met zo weinig mogelijk personen in contact moeten komen; ondersteuning voorzien voor de repatriëring van slachtoffers uit andere EU-landen; de definitie van mensenhandel in de Belgische wetgeving herzien, zodat die dichter aanleunt bij de definitie in het VN-protocol tegen de Mensenhandel uit 2000; en, gezien de uitgebreide wettelijke definitie van mensenhandel in België en overeenkomstig Artikel 2 van de Europese richtlijn uit 2011 inzake mensenhandel, opgesplitste cijfers voorleggen betreffende vervolgingen en veroordelingen in gevallen waarbij sprake was van geweld, fraude of dwang om te bewijzen dat mensenhandelaars krachtdadig vervolgd worden.

VERVOLGING

De overheid dwong de navolging van de wetten tegen mensenhandel minder intensief af. België verbiedt iedere vorm van mensenhandel, overeenkomstig de wet van 2005 tot wijziging van de wet van 1995 houdende bepalingen tot bestrijding van de mensenhandel. De maximumstraf die de gewijzigde wet stipuleert – 20 jaar opsluiting – is streng genoeg en evenredig met straffen voor andere zware misdrijven, zoals verkrachting. De Belgische definitie van mensenhandel is breder dan de definitie in het VN-protocol tegen de Mensenhandel uit 2000. Het niet-naleven van de geldende voorwaarden betreffende verloning, werktijden of arbeidsomstandigheden door een werkgever kan

volgens de Belgische wetgeving beschouwd worden als “uitbuiting” en bijgevolg zijn ook dergelijke zaken opgenomen in de vervolgingscijfers. In tegenstelling tot de definitie van mensenhandel in de internationale wetgeving beschouwt de Belgische wetgever dwang als een verzwarende omstandigheid en niet als een integraal onderdeel van de basisovertreding voor volwassenen. Voor de Belgische wetgeving is geen bewijs van enige vorm van dwang vereist om een veroordeling voor mensenhandel te kunnen uitspreken. Hoewel deze bepalingen blijkbaar tot doel hadden om overtreders gemakkelijker te kunnen veroordelen, wijst GRETA erop dat deze al te ruime definitie het onderscheid tussen mensenhandel en andere delicten kan doen vervagen en de wederzijdse juridische bijstand kan bemoeilijken met buitenlandse overheden wier definitie van mensenhandel dichter aanleunt bij het VN-protocol.

In 2014 heeft de overheid de vervolging opgestart van 259 beklagden, tegenover 432 in 2013; 112 beklagden werden vervolgd voor seksuele uitbuiting en 115 voor economische uitbuiting (respectievelijk 196 en 184 in 2013). Verder werden 16 beklagden vervolgd voor gedwongen criminaliteit en 14 voor uitbuiting in de bedelarij. In 2014 werden minstens 47 mensenhandelaars veroordeeld en bestraft en in de aanklachten was 94 keer sprake van verzwarende omstandigheden, tegenover 70 mensenhandelaars in 2013. De meeste veroordeelde mensenhandelaars kregen ofwel geen gevangenisstraf opgelegd, ofwel een gedeeltelijk of geheel voorwaardelijke gevangenisstraf. De overheid heeft 42 veroordeelde mensenhandelaars een gevangenisstraf opgelegd (waarvan 19 geheel of gedeeltelijk voorwaardelijk), tegenover 63 gevangenisstraffen (waarvan 28 geheel of gedeeltelijk voorwaardelijk) in 2013. De meeste gevangenisstraffen varieerden van één tot vijf jaar opsluiting; 4 overtreders kregen een jaar gevangenisstraf, 19 tussen een en drie jaar, 12 kregen een straf tussen drie en vijf jaar en 7 werden veroordeeld tot vijf jaar opsluiting of meer. De overheid bleef proberen om acht leden van de koninklijke familie van Abu Dhabi te vervolgen die in 2008 in een Brussels hotel 17 meisjes gedwongen zouden hebben om als huishoudhulp te werken. De overheid heeft geen melding gedaan van enig onderzoek naar of vervolging of veroordeling van ambtenaren die medeplichtig zouden zijn aan mensenhandel.

BESCHERMING

De overheid bleef slachtoffers van mensenhandel bescherming bieden. Federale en regionale overheden bleven drie opvangcentra financieren die uitgebaat worden door ngo's en waar slachtoffers van mensenhandel gespecialiseerde en allesomvattende ondersteuning krijgen, waaronder psychosociale, medische en juridische bijstand. In 2014 hebben deze opvangcentra minstens 162 nieuwe volwassen slachtoffers geholpen (onder wie 93 slachtoffers van economische en 43 slachtoffers van seksuele uitbuiting), tegenover 152 nieuwe slachtoffers die hulp kregen in 2013. Meer dan 20 slachtoffers werden naar de centra doorverwezen door ngo's; de meeste slachtoffers werden geïdentificeerd door ordehandhavers, welzijnswerkers en medische hulpverleners. De opvangcentra stonden open voor alle slachtoffers, ongeacht gender, status of nationaliteit. Daarnaast financierde de overheid drie opvangcentra voor minderjarigen; in die instellingen verbleven slachtoffers van mensenhandel samen met slachtoffers van andere misdrijven. De overheid bleef systematische procedures hanteren om slachtoffers te identificeren en door te verwijzen naar de zorgverlening. Voor zover gerapporteerd, werden geïdentificeerde slachtoffers niet bestraft voor het begaan van misdrijven als direct gevolg van hun uitbuiting; slachtoffers die niet als dusdanig werden geïdentificeerd, stonden echter wel bloot aan mogelijke bestraffing. Uit het recentste verslag van de federale rapporteur mensenhandel blijkt dat, ondanks het hanteren van formele procedures, de identificatie van slachtoffers een uitdaging bleef voor overheden, met name in gevallen van gedwongen tewerkstelling, waar slachtoffers vaak verkeerdelijk aanzien werden voor migranten zonder papieren, en van gedwongen prostitutie. In dat verslag werd ook opgemerkt dat de overheid niet beschikt over een lijst van misdrijven die typisch zijn voor mensenhandel en waarvoor

de aanklachten meteen zouden moeten vervallen als de beklaagden slachtoffers blijken te zijn. De overheid heeft opleidingen en bewustmakingscampagnes georganiseerd voor eerstelijns betrokkenen, zoals ordehandhavers, ziekenhuispersoneel, welzijnswerkers, legerinstructeurs, magistraten en andere actoren om de identificatie van slachtoffers te vergemakkelijken, en er werden omzendbrieven verstuurd naar de openbare aanklagers. Er werd ook een specifieke opleiding gegeven omtrent minderjarige slachtoffers van mensenhandel aan begeleiders en opvoeders in instellingen voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen.

De meeste buitenlandse slachtoffers van mensenhandel kregen een verblijfs- en arbeidsvergunning en konden rekenen op bescherming; vaak hing die bescherming af van de eventuele hulp van het slachtoffer bij de vervolging van zijn of haar mensenhandelaar. Om in aanmerking te komen voor het slachtofferstatuut moeten de slachtoffers al het contact met de mensenhandelaar(s) verbroken hebben en bereid zijn om begeleid te worden in een gespecialiseerd opvangcentrum. Slachtoffers die geen EU-burgers waren, konden enkel een permanente verblijfsvergunning krijgen indien de mensenhandelaars met succes vervolgd en veroordeeld waren, hoewel machtigingen tot verblijf van onbepaalde duur uitgereikt konden worden zonder een veroordeling indien de autoriteiten een formele aanklacht wegens mensenhandel hadden opgesteld. In de loop van het jaar heeft de overheid een onbekend aantal verblijfsvergunningen voor slachtoffers van mensenhandel uitgereikt of vernieuwd.

PREVENTIE

De overheid bleef inspanningen leveren om mensenhandel te voorkomen. De Interdepartementale Coördinatieraad zette de bewustmakingscampagne verder. Er waren folders beschikbaar in de consulaire afdelingen van Belgische ambassades en consulaten in het buitenland. Het vorige federale actieplan was geldig tot 2014 en de overheid was op het einde van de rapporteringsperiode bezig met het opstellen van een nieuw plan. Daarvoor werd input gevraagd van stakeholders, opvangcentra en ngo's. Daarnaast was de overheid medefinancier van de campagne "Ik zeg STOP!", die in november 2014 werd gelanceerd om het grote publiek bewust te maken van kinderprostitutie op reis en hen aan te zetten om verdachte gevallen te melden aan de Belgische autoriteiten. De overheid heeft niet in opleiding voorzien tegen mensenhandel of begeleiding voor diplomatiek personeel. Samen met de OVSE heeft de overheid een conferentie georganiseerd over de preventie van mensenhandel door diplomatieke vertegenwoordigers en meer bepaald over de preventie van handel in personen die daarna gedwongen worden om te werken als huishoudhulp voor diplomaten. Er werd niets ondernomen om de vraag naar commerciële seksuele handelingen of dwangarbeid in te dijken. Belgische militairen die in 2014 uitgezonden werden voor internationale vredesmissies kregen voor hun vertrek geen specifieke opleiding tegen mensenhandel.